

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **J. T.**, bývajúcej v P., zastúpenej JUDr. D. K., advokátkou so sídlom v P., proti žalovaným **1/ R.**, so sídlom v P., IČO: X., **2/ N.**, so sídlom v P., IČO: X., **o zaplatenie 46 728,18 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25 C 94/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. októbra 2011 sp. zn. 17 Co 79/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaným nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 19. mája 2011 č.k. 25 C 94/2010-98 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa voči žalovaným 1/ a 2/ domáhala zaplatenia 46 728,18 € s príslušenstvom. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa vyvodzovala žalobou uplatnený nárok na zaplatenie uvedenej sumy najskôr z toho, že žalovaní sa na jej úkor (resp. na úkor jej právneho predchodcu) bezdôvodne obohatili, neskôr svoju argumentáciu zmenila a tvrdila, že uplatňuje nárok z právneho vzťahu nájmu nebytových priestorov (§ 667 Občianskeho zákonníka). Keďže výsledky vykonaného dokazovania nepreukázali existenciu žalobkyňou tvrdeného nájomného vzťahu upraveného Občianskym zákonníkom a podľa názoru súdu nešlo v danom prípade ani o nárok vyplývajúci zo vzťahu upraveného Obchodným zákonníkom, bola vec posudzovaná podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení. Žalovaní v priebehu konania vzniesli námietku premlčania a spornou bola aj otázka vecnej legitímácie na žalovanej strane. Žalovaný 2/ totiž namietal nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie tvrdiac, že sa v ničom nezúčastňoval preberania

a odovzdávania nebytových priestorov, nebol účastníkom nájomnej zmluvy a tým, že nadobudol nehnuteľnosti do nadačného imania, neprešli na neho všetky práva a povinnosti zakladateľa nadácie. Súd považoval túto argumentáciu žalovaného 2/ za správnu a odôvodnenú zisteným skutkovým stavom, preto žalobu voči nemu zamietol. Žalobu považoval za neopodstatnenú aj pokiaľ smerovala proti žalovanému 1/ - žaloba bola totiž podaná 27. marca 2009, premlčacia doba uplynula 14. decembra 2007, preto bolo potrebné prihliadnuť na účinne vznesenú námietku premlčania. So zreteľom na dôvody zamietnutia žaloby nezaoberal sa ďalšími návrhmi žalobkyne na doplnenie dokazovania. O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 17. októbra 2011 sp. zn. 17 Co 79/2011 napadnutý rozsudok **a/** potvrdil vo výroku o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/ a vo výroku ukladajúcom žalobkyni povinnosť nahradiť mu trovy konania, **b/** zrušil vo výroku o zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/ a vo výroku ukladajúcom žalobkyni povinnosť nahradiť mu trovy konania, **c/** vec v rozsahu zrušenia vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že v súlade s § 213 ods. 2 O.s.p. vyzval účastníkov na vyjadrenie sa k možnému uplatneniu § 451 a § 456 až 458 Občianskeho zákonníka, napadnutý rozsudok preskúmal v zmysle § 212 O.s.p. a bez nariadenia odvolacieho konania (§ 214 ods. 1 a 2 O.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie je iba sčasti dôvodné. Ako nedôvodné ho posúdil v časti smerujúcej proti výroku prvostupňového rozsudku o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/; v tejto časti v celom rozsahu poukázal na vecne správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa. Prisvedčil pri tom žalovanému 2/, že nadobudnutím nadačného imania od žalovaného 1/ (§ 3 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách) nevstúpil do všetkých práv a povinností zakladateľa nadácie. Akékoľvek nároky (netýkajúce sa vloženého majetku), či už podľa Obchodného alebo Občianskeho zákonníka, sú žalobkyňou voči žalovanému 2/ uplatňované bez právneho základu. Zrušujúci výrok svojho rozsudku odôvodnil odvolací súd tým, že súd prvého stupňa v otázke účinkov vznesenia námietky premlčania rozhodol predčasne bez predchádzajúceho dôsledného posúdenia, či žalobou uplatnený nárok je vyvodzovaný z právneho vzťahu, ktorý treba posudzovať podľa Občianskeho zákonníka, alebo zo vzťahu upraveného Obchodným zákonníkom. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti potvrdzujúcemu výroku uvedeného rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie s odôvodnením, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237

písm. f/ O.s.p.). Procesnú vadu tejto povahy videla v tom, že odvolací súd nesprávne posúdil otázku právneho nástupníctva žalovaného 2/ po žalovanom 1/. Pritom každé konanie, ktoré je v rozpore so zákonom, porušuje právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/1994) v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. Ak je účastník konania v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený alebo značne obmedzený z uplatnenia procesného úkonu majúceho podstatný vplyv na ďalšie konanie, dochádza k odňatiu jeho možnosti pred súdom konať a tiež k porušeniu ústavného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Žalobkyňa z týchto dôvodov žiadala dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaní sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Občiansky súdny poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone [viď § 238 O.s.p. (pokiaľ ide o rozsudok) a § 239 O.s.p. (pokiaľ ide o uznesenie)], alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (viď § 237 O.s.p.). Právnu úpravou dovolania

a dovolacieho konania sa v Občianskom súdnom poriadku na jednej strane vytvára priestor na nápravu osobitne vymedzených nesprávností, na druhej strane sa však zamedzuje tomu, aby dovolací súd preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu v prípadoch, kde dovolanie nie je prípustné.

Platná právna úprava občianskeho súdneho konania podmieňuje úspech každého dovolania záverom dovolacieho súdu, že tento mimoriadny opravný prostriedok je procesne prípustný a až následne jeho záverom, že dovolanie je aj opodstatnené. Skôr, než dovolací súd v určitej veci dospeje k záveru, že dovolanie je procesne prípustné, nemôže pristúpiť k vecnému preskúmaniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo toto rozhodnutie vydané. Ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia; keby po stránke vecnej správnosti preskúmal rozhodnutie napadnuté procesne neprípustným dovolaním, porušil by zákon.

V preskúmvanej veci smeruje dovolanie žalobkyne proti (potvrdzujúcemu výroku) rozsudku. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania žalobkyne z vyššie uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

So zreteľom na to by dovolanie žalobkyne mohlo byť procesne prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p.

O vadu uvedenú v tomto ustanovení ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je však významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania žalobkyne preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľke bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania.

Žalobkyňa v dovolaní uviedla, že súdy jej v danej veci znemožnili realizáciu procesných oprávnení, ktoré jej patrili ako účastníčke konania. Dovolateľka ale svoju argumentáciu o existencii procesnej vady konania uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. nezakladá na tvrdení, že súdy porušili ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku upravujúce procesný postup súdu (procedúru pojednania veci) v občianskom súdnom konaní – netvrdí napríklad, že ju súdy nepredvolali na niektoré pojednávanie, nedoručili jej písomnosť, neumožnili jej vyjadriť sa k veci alebo k dôkazom či výsledkom dokazovania, znemožnili jej vykonať niektorý procesný úkon, nepriznali náležité procesné účinky niektorému z jej úkonov a pod.

Podstatou dovolacích námietok žalobkyne je, že súdy zo svojich skutkových zistení vyvodili vecne nesprávny právny záver, že žalovaný 2/ nie je v danom prípade pasívne vecne legitimovaný [pozn.: pod vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jeden účastník občianskeho súdneho konania (žalobca) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide, a účastník na opačnej procesnej strane (žalovaný) je subjektom tomu zodpovedajúcej hmotnoprávnej povinnosti]. Z určujúceho – obsahového – hľadiska (viď § 41 ods. 2 O.s.p.) teda z jej strany nejde o námietku odňatia možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale o námietku inú, ktorú dovolateľka uvádza vo väzbe na otázku správnosti právneho záveru súdov o nedostatku vecnej legitímácie žalovaného 2/ (t.j. vo väzbe na otázku správnosti ich právneho posúdenia), na ktorom v danom prípade založili svoje rozhodnutia o zamietnutí žaloby voči žalovanému 2/.

So zreteľom na uvedenú argumentáciu dovolateľky je potrebné zdôrazniť, že ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti iba s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci. Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je síce relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); nesprávne právne posúdenie veci nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a nezakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (viď R 54/2012 a tiež mnohé ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011).

Dovolanie žalobkyne v časti, ktorá smeruje proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený výrok prvostupňového rozsudku o povinnosti žalobkyne zaplatiť žalovanému 2/ náhradu trov konania, smeruje proti rozhodnutiu, ktoré má povahu uznesenia (viď § 167 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania nie je prípustné (§ 239 ods. 3 O.s.p.).

Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v preskúmvanej veci je dovolanie žalobkyne procesne neprípustné. So zreteľom na procesnú neprípustnosť podaného dovolania najvyšší súd mimoriadny opravný prostriedok žalobkyne odmietol

(§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) bez toho, aby pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia.

V dovolacom konaní procesne úspešným žalovaným vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovaným náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n í e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. októbra 2012

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková